

Ú V O D E M

Jako většina dosud vyšlých svazků uměnovědné řady sborníku je i toto číslo zaměřeno převážně na umění moravské oblasti. Pouze s tím rozdílem, že v popředí badatelského zájmu jsou — podobně jako v předcházejících letech — ty uměleckohistorické problémy, které učitelé oddělení dějin umění řeší s externími spolupracovníky v rámci státního úkolu „Dějiny českého výtvarného umění“. Jak je patrné z většiny příspěvků, stojí tu jednotliví badatelé především před nesnadnou úlohou vyrovnat se v poměrně velmi krátké době nejdříve s nedostačující znalostí zpracovávané látky. Území historické Moravy postrádá totiž dosud — na rozdíl od Čech a Slovenska — úplnou evidenci a dokumentaci památek, o kterou by bylo možno při oborově, časově a teritoriálně tak náročném úkolu opřít se alespoň v prvních fázích práce. Vytklo-li si právem hlavní pracoviště státního úkolu — Ústav pro teorii a dějiny umění ČSAV v Praze — marxistické přehodnocení koncepce dosavadních dějepiseckých kompendií a jejich faktografické doplnění novými poznatky, nachází se historik umění Moravy ve zvláštní situaci. Jednak proto, že nemá co přehodnocovat, poněvadž dějepis umění Moravy neexistuje: primitivní pokusy historiografů z konce 18. a 19. století je možno jen zaznamenat a k tendenčně průhledným úvahám německých historiků umění našeho věku je dnes již zbytečné zaujímat postoj. Jednak proto, že nezbytné obohacení dosud neznámým a nejednou vývojově důležitým materiálem předpokládá soustavný dlouhodobý terénní průzkum. Toto nesporné opoždění se už v projektované třísvazkové publikaci jakožto závěru několikaleté práce velkého kolektivu sotva podaří překlenout podle představ autorů moravského podílu. Na druhé straně je však z dosavadních výsledků dostatečně zřejmé, že uměleckohistorický materiál Moravy bude mít i za tohoto stavu v Dějinách českého výtvarného umění své významné místo. Stačí připomenout starší studie někdejších pracovníků našeho učiliště o středověkém umění, které mimořádně přesvědčivým způsobem vyvrátily závěry německých badatelů o nečeské genezi a tím i významu vrcholných údobí gotické periody, nebo objevené stati o vyspělé velkomoravské stavební kultuře, o architektuře románské a barokní. Na ně navazují a snad i důstojně se k nim řadí práce mladších historiků publikované v předchozích svazcích sborníku a věnované architektuře a malířství baroka, nejnověji pak podobně první zevrubnější přehled vývoje sochařství v tomto údobí, a to již jako dílčí výsledky státního úkolu ve formě předběžných náčrtů. Takto byla orientována

i faktografická část sborníku, v níž opět autorsky vystoupili také nejmladší historikové umění, rovněž se podílejší — zejména svými diplomními a disertačními pracemi — na zaplnění mezer v našich znalostech o umění Moravy. Také v této oblasti práce je totiž třeba usilovat v duchu marxistického vědeckého názoru o historické zobecnění problémů důkladným poznáním materiálu a jeho zvláštností. Jedině touto cestou je možno získat — později, v souladu s pracovním plánem, také pro údobí 19. a 20. století — dosud neexistující spolehlivý základ pro správnou interpretaci, která pak bude o to jistěji kriticky rozlišovat, tj. především klást důraz na umění společensky progresivních epoch a proudů, a na umění, jež vzešlo z domácího prostředí.